

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OP	4
Història	OP	4

Professor/a de contacte

Nom : Vicente Royo Perez

Correu electrònic : vicent.royo@uab.cat

Equip docent

Marina Valls Bonet

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Haver cursat les assignatures obligatòries del Grau en Història i les assignatures optatives del Grau en Arqueologia referents a l'Edat Mitjana.

Llegir en català, castellà, italià, francès i anglès.

Objectius

L'objectiu d'aquesta assignatura és estudiar, a partir de diferents aspectes (família, matrimoni, patrimoni, església, classe social, treball i pensament) el paper de les dones en diferents èpoques entre el segle V i el XV, i en diferents espais geogràfics i polítics del món europeu occidental. S'estudiarà la visió de les dones construïdes en els discursos hegemònics per conèixer els seus fonaments teòrics i les seues canviants implicacions en el funcionament de les relacions de gènere. Així mateix, es posarà molta atenció en les manifestacions i els testimonis directes de les dones de les distintes classes socials, tant del món urbà com dels espais rurals, amb la finalitat de donar visibilitat a figures femenines de tots els estrats socials i de conèixer la seua importància en la definició de la societat medieval. L'objectiu fonamental de l'assignatura és abordar l'estudi de les dones medievals des d'una perspectiva àmplia i diversificada, d'acord amb els preceptes bàsics dels estudis de gènere i en consonància també amb les línies historiogràfiques més importants sobre l'Edat Mitjana europea.

Tot el contingut de l'assignatura serà sensible als aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Resultats d'aprenentatge

1. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i

científics

2. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
3. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
4. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
5. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
7. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
8. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
9. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
10. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
11. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
12. Avaluar i resoldre críticament problemàtiques històriques pròpies de la història del gènere.
13. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
14. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
15. Analitzar de manera crítica els discursos divulgatius, especialment en relació amb la ideologia i els biaixos etnocèntrics i sexistes.
16. Llegir i interpretar adequadament manuscrits, inscripcions i diplomes de l'antiguitat, de l'Edat Mitjana, Moderna i Contemporània.
17. Conèixer els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
18. Descriure les estructures econòmiques, socials i polítiques de les societats clàssiques.
19. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
20. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
21. Aprendre de manera autònoma.
22. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats per treballar en equip següents: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.
23. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
24. Reconèixer la diversitat i la multiculturalitat.
25. Analitzar les qüestions clau que permetin abordar l'estudi dels fenòmens històrics des d'una perspectiva de gènere.
26. Resoldre els problemes metodològics que planteja l'ús de les fonts historiogràfiques medievals

Continguts

1. Història i historiografia de les dones a l'Edat Mitjana.
2. Els debats sobre el gènere a l'Edat Mitjana.
3. Família, patrimoni i llinatge.
4. Vida quotidiana i treball.
5. Religió, espiritualitat i cultura popular.
6. Poder, autoritat i influència.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Classes teòriques	27	1,08	2, 3, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 23, 24, 25, 26
Tutories d'orientació per a la confecció de treballs (orals i escrits) i per a la preparació del contingut teòric i pràctic	14	0,56	2, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 22, 25, 26

Estudi personal	49	1,96	2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 26
Sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professorat	13,5	0,54	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 22, 23, 24, 25, 26
Realització de treballs i comentaris analítics	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 26

1. Activitats dirigides.

- Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar informació relacionada amb les dones durant l'Edat Mitjana.
- Descriure les relacions de gènere durant l'Edat Mitjana.
- Resoldre els problemes metodològics que planteja el maneig de les fonts historiogràfiques medievals.
- Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i de síntesi.

2. Activitats supervisades (tutories).

- Gestionar la informació i coordinar el treball de caràcter interdisciplinari amb altres grups.
- Orientar en la confecció de treballs.

3. Activitats autònomes.

- Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar informació relacionada amb les dones durant l'Edat Mitjana.
- Descriure les relacions de gènere durant l'Edat Mitjana.
- Resoldre els problemes metodològics que planteja el maneig de les fonts historiogràfiques medievals.
- Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Comunicar oralment i per escrit els resultats de les activitats.

El professorat informarà al començament del curs de l'horari de tutories presencials que tindrà al llarg del quadrimestre, amb la finalitat d'orientar a l'alumnat en la realització dels treballs i en la preparació general del contingut pràctic i teòric de l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen parcial	35%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 20, 24, 25, 26
Control de lectura	20%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 24, 25
Activitat pràctica	35%	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Debat	10%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 19, 20, 23, 24, 25

AVALUACIÓ CONTINUADA

Sistema d'avaluació

El sistema d'avaluació continuada es regirà per la realització de quatre activitats. Tot seguit, s'expressen els tipus de prova i el percentatge que representa cadascuna en el global de l'avaluació:

1. Examen parcial: 35%.
2. Activitat pràctica: 35%.
3. Control de lectura: 20%
4. Debat: 10%.

Programació de les proves d'avaluació

El professorat anunciarà la primera setmana de classe, tant a l'aula com a través del Campus Virtual, les dates de realització i lliurament de les proves d'avaluació. La programació de les proves d'avaluació no es pot modificar, tret que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat. Si cal introduir canvis en el procediment d'avaluació descrit a la guia docent o en les dates publicades al calendari d'avaluació per situacions sobrevingudes i justificades, el professorat exposarà i debatrà amb el grup classe afectat la proposta de modificació, que haurà de ser comunicada mitjançant el Campus Virtual de l'assignatura amb la màxima antelació possible.

En situacions de malaltia crònica o aguda acreditada, l'alumnat té dret a un ajornament fins al límit que permeti el calendari acadèmic. En aquests casos, la sol·licitud de canvi de data o hora s'ha de presentar amb una antelació mínima de set dies, aportant els justificants corresponents. Quan la causa és de força major sobrevinguda, la normativa permet que la petició es presenti després de la data prevista de la prova, sempre que s'aportin els justificants en un termini màxim de tres dies hàbils. Aquest supòsit inclou, per exemple, un naixement o adopció, o la defunció de la parella o d'un familiar fins a segon grau. En el cas de malaltia o altres circumstàncies, els justificants han d'acreditar de manera clara que l'estudiant no estava en condicions de dur a terme la prova en la data i hora programades. Queda a criteri del professorat tenir en consideració qualsevol circumstància fora de les anteriorment establertes.

Durant la realització de les proves, el professorat responsable podrà requerir la identificació de l'alumnat, que haurà d'acreditar la seva identitat mitjançant el carnet d'estudiant, el DNI, el NIE o el passaport.

Els estudiants Erasmus que necessitin marxar abans de les dates fixades per a l'avaluació ho han de justificar amb un document oficial de la seva universitat d'origen adreçat al Responsable d'Intercanvis del Grau i que acrediti una necessitat de calendari (solapament amb l'activitat acadèmica a la universitat d'origen).

Els estudiants d'intercanvi que demanin avançar un examen han de presentar al professor un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

Instruccions per a l'avaluació

Per superar l'assignatura, s'ha d'obtenir una nota mitjana de 5 o superior entre totes les activitats avaluatives. A més, per poder fer mitjana, s'ha d'aprovar necessàriament l'examen parcial o l'activitat pràctica amb una nota mínima de 5. L'alumne/a que hagi suspès aquestes dues proves haurà de presentar-se a l'examen de recuperació, sigui quina sigui la mitjana ponderada final. Qualsevol tasca avaliativa no feta o no lliurada serà qualificada com a 0 per a propòsits de fer mitjana.

Les quatre proves d'avaluació requereixen la presència de l'alumnat a l'aula en algun moment de la seva realització. L'examen parcial, el control de lectura i el debat es faran a classe, en l'horari indicat per la Facultat de Filosofia i Lletres. L'activitat pràctica combinarà el treball autònom de l'estudiant, la visita a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona (només per a aquelles persones que puguin desplaçar-s'hi) i la realització d'activitats avaluable a l'aula en l'horari habitual de les classes. Per tal de facilitar-ne la gestió, el professorat informará de les característiques de les activitats i de les dates en què es realitzaran la primera setmana del quadrimestre.

Es podrà optar a tenir 0,5 punts addicionals a la nota mitjana final del curs si s'assisteix a seminaris, congressos, conferències o altres actes prèviament indicats pel professorat de l'assignatura i sempre que estiguin estrictament relacionats amb el contingut de la matèria. S'haurà de certificar l'assistència i també s'haurà de lliurar una memòria breu de les activitats realitzades. El professorat proporcionarà les instruccions pertinents sobre aquestes activitats al començament del quadrimestre. Aquests 0,5 punts addicionals serviran per pujar nota si l'assignatura està aprovada, i en cap cas no es podran fer servir per arribar a 5 i aprovar l'assignatura sense haver d'acudir a la recuperació si la nota mitjana final no assoleix el mínim exigít. De la mateixa manera, l'alumnat tampoc no podrà superar la nota màxima de 10 punts en el global de l'assignatura.

La nota final de l'assignatura constarà arrodonida a un decimal a l'expedient acadèmic. Quan la nota final es trobi a una dècima d'un canvi de qualificació qualitativa, s'arrodonirà a la puntuació superior (4,9 → 5; 6,9 → 7; 8,9 → 9).

En tots els exercicis es valorarà la correcció ortogràfica, la claredat expositiva i la correcció en la redacció. Les mancances greus en aquests aspectes podran suposar la no superació de l'assignatura.

Revisió i recuperació

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Es podrà accedir a la recuperació sempre que les activitats d'avaluació hagen estat lliurades o realitzades en els terminis establerts pel professorat de l'assignatura. No es podrà presentar un exercici per primera vegada durant el període de recuperació.

Per participar en el procés de recuperació, l'estudiant ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt suficient d'activitats, el pes de les quals equivalgui a 2/3 parts de les proves avaluables.

Per tenir dret a accedir a la recuperació, l'alumnat ha d'haver obtingut una qualificació mínima mitjana de 3,5 entre totes les activitats avaluatives. Si la mitjana de totes les notes no arriba a 3,5, no podrà participar en la recuperació.

La recuperació de tota l'assignatura consistirà en un examen escrit sobre la totalitat del temari del curs i es realitzarà en la data establerta per la facultat.

La recuperació en cap cas es considerarà una alternativa per a pujar nota.

L'estudiant rebrà la qualificació de "no evaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Irregularitats i ús de la Intel·ligència Artificial (IA)

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Aquells actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats (còpia, plagi, ús no autoritzat de rellotges digitals, smartphones, auriculars o altres dispositius semblants) seran qualificats amb un 0 i no seran recuperables.

En aquesta assignatura no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Les sessions docents i els seus continguts estan protegits per la normativa de propietat intel·lectual i de protecció de dades. No es permet enregistrar, reproduir ni difondre classes o intervencions de les persones

participants sense autorització expressa. Qualsevol enregistrament requerirà una autorització prèvia.

AVALUACIÓ ÚNICA

Sistema d'avaluació

El sistema d'avaluació única es regirà per la realització de quatre activitats. Tot seguit, s'expressen els tipus de prova i el percentatge que representa cadascuna en el global de l'avaluació:

1. Examen parcial: 35%.
2. Activitat pràctica: 35%.
3. Control de lectura: 20%
4. Debat: 10%.

Programació de les proves d'avaluació

El professorat anunciarà la primera setmana de classe, tant a l'aula com a través del Campus Virtual, la data única de realització i lliurament de les proves avaluatives. La programació de les proves d'avaluació no es pot modificar, tret que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat. Si cal introduir canvis en el procediment d'avaluació descrit a la guia docent o en les dates publicades al calendari d'avaluació per situacions sobrevingudes i justificades, el professorat exposarà i debatrà amb el grup classe afectat la proposta de modificació, que haurà de ser comunicada mitjançant el Campus Virtual de l'assignatura amb la màxima antelació possible.

En situacions de malaltia crònica o aguda acreditada, l'alumnat té dret a un ajornament fins al límit que permeti el calendari acadèmic. En aquests casos, la sol·licitud de canvi de data o hora s'ha de presentar amb una antelació mínima de set dies, aportant els justificants corresponents. Quan la causa és de força major sobrevinguda, la normativa permet que la petició es presenti després de la data prevista de la prova, sempre que s'aportin els justificants en un termini màxim de tres dies hàbils. Aquest supòsit inclou, per exemple, un naixement o adopció, o la defunció de la parella o d'un familiar fins a segon grau. En el cas de malaltia o altres circumstàncies, els justificants han d'acreditar de manera clara que l'estudiant no estava en condicions de dur a terme la prova en la data i hora programades. Queda a criteri del professorat tenir en consideració qualsevol circumstància fora de les anteriorment establertes.

Durant la realització de les proves, el professorat responsable podrà requerir la identificació de l'alumnat, que haurà d'acreditar la seva identitat mitjançant el carnet d'estudiant, el DNI, el NIE o el passaport.

Els estudiants Erasmus que necessitin marxar abans de les dates fixades per a l'avaluació ho han de justificar amb un document oficial de la seva universitat d'origen adreçat al Responsable d'Intercanvis del Grau i que acrediti una necessitat de calendari (solapament amb l'activitat acadèmica a la universitat d'origen).

Els estudiants d'intercanvi que demanin avançar un examen han de presentar al professor un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

Instruccions per a l'avaluació

Optar per l'avaluació única no exigeix l'estudiantat d'assistir a classe.

Per superar l'assignatura, s'ha d'obtenir una nota mitjana de 5 o superior entre totes les activitats avaluatives. A més, per poder fer mitjana, s'ha d'aprovar necessàriament l'examen parcial o l'activitat pràctica amb una nota mínima de 5. L'alumne/a que hagi suspès aquestes dues proves haurà de presentar-se a l'examen de

recuperació, sigui quina sigui la mitjana ponderada final. Qualsevol tasca avaluativa no feta o no lliurada serà qualificada com a 0 per a propòsits de fer mitjana.

L'alumnat que s'aculli a l'avaluació única quedarà exempt de participar en qualsevol activitat presencial al llarg del quadrimestre. En el seu cas, les quatre proves d'avaluació es realitzaran el mateix dia, indicat la primera setmana del quadrimestre, i seguiran les mateixes directrius que regiran les diferents tasques per a l'alumnat de l'avaluació continuada. Així, l'examen parcial i el control de lectura seran exercicis escrits; l'activitat pràctica combinarà un apartat escrit i un altre d'oral; i, finalment, el debat serà exclusivament oral.

Es podrà optar a tenir 0,5 punts addicionals a la nota mitjana final del curs si s'assisteix a seminaris, congressos, conferències o altres actes prèviament indicats pel professorat de l'assignatura i sempre que estiguin estrictament relacionats amb el contingut de la matèria. S'haurà de certificar l'assistència i també s'haurà de lliurar una memòria breu de les activitats realitzades. El professorat proporcionarà les instruccions pertinents sobre aquestes activitats al començament del quadrimestre. Aquests 0,5 punts addicionals serviran per pujar nota si l'assignatura està aprovada, i en cap cas no es podran fer servir per arribar a 5 i aprovar l'assignatura sense haver d'acudir a la recuperació si la nota mitjana final no assoleix el mínim exigít. De la mateixa manera, l'alumnat tampoc no podrà superar la nota màxima de 10 punts en el global de l'assignatura.

La nota final de l'assignatura constarà arrodonida a un decimal a l'expedient acadèmic. Quan la nota final es trobi a una dècima d'un canvi de qualificació qualitativa, s'arrodonirà a la puntuació superior (4,9 → 5; 6,9 → 7; 8,9 → 9).

En tots els exercicis es valorarà la correcció ortogràfica, la claredat expositiva i la correcció en la redacció. Les mancances greus en aquests aspectes podran suposar la no superació de l'assignatura.

Revisió i recuperació

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

L'estudiant rebrà la qualificació de "no avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30 % de les activitats d'avaluació.

Irregularitats i ús de la Intel·ligència Artificial (IA)

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Aquells actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats (còpia, plagí, ús no autoritzat de rellotges digitals, smartphones, auriculars o altres dispositius semblants) seran qualificats amb un 0 i no seran recuperables.

En aquesta assignatura no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestetat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Les sessions docents i els seus continguts estan protegits per la normativa de propietat intel·lectual i de protecció de dades. No es permet enregistrar, reproduir ni difondre classes o intervencions de les persones participants sense autorització expressa. Qualsevol enregistrament requerirà una autorització prèvia.

Bibliografia

Bibliografia bàsica recomanada

Aurell, Martí: *Les noces del comte. Matrimoni i poder a Catalunya (785-1213)*. Barcelona: Omega, 1998.

Bennett, Judith M.: *Women in the Medieval English Countryside: Gender and Household in Brigstock before the Plague*. Oxford: Oxford University Press, 1987.

Bennett, Judith M. i Ruth Mazo Karras (ed.): *The Oxford Handbook of Women and Gender in Medieval Europe*. Oxford: Oxford University Press, 2013.

Canning, Kathleen: *Gender History in Practice: Historical Perspectives on Bodies, Class and Citizenship*. Ithaca: Cornell University Press, 2006.

Castrillo Casado, Janire: *Las mujeres vascas durante la Baja Edad Media: vida familiar, capacidades jurídicas, roles sociales y trabajo*. Madrid: Sílex, 2020.

Charpentier, Emmanuelle i Didier Lett (dir.): *Le village à l'épreuve du genre dans l'Occident médiéval et moderne (Actes du 41e colloque de Flaran)*. Toulouse, Presses universitaires du Mirail, 2024.

Corral Díaz, Esther (ed.): *Voces de mujeres en la Edad Media: entre realidad y ficción*. De Gruyter, 2018.

De Pisan, Cristina: *La ciudad de las Damas*. Madrid: Siruela, 1995.

Del Campo Gutiérrez, Ana i Blanca Garí de Aguilera: *Vidas de mujeres del Renacimiento*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2007.

Del Val Valdivieso, María Isabel i Juan Francisco Jiménez Alcázar (coord.): *Las mujeres en la Edad Media*. Murcia: Universidad de Murcia, 2013.

Duby, Georges i Michelle Perrot (dir.): *Historia de las mujeres. La Edad Media*. Madrid: Taurus, 1992.

Foquerne, Yves-René i Isabel Alfonso Antón: *La condición de la mujer en la Edad Media*. Madrid: Casa de Velázquez-Universidad Complutense de Madrid, 1986.

Gallego Franco, Henar i María del Carmen García Herrero (ed.): *Autoridad, poder e influencia. Mujeres que hacen Historia*. Barcelona: Icaria, 2017.

García Herrero, María del Carmen: *Del Nacer y el Vivir. Fragmentos para una historia de la vida en la Baja Edad Media*. Saragossa: Institución "Fernando el Católico", 2005. Online: https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/25/10/_ebook.pdf.

García Herrero, María del Carmen: *Artesanas de Vida. Mujeres de la Edad Media*. Saragossa: Institución "Fernando el Católico", 2009. Online: https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/29/52/_ebook.pdf.

García Herrero, María del Carmen i Cristina Pérez Galán (coord.): *Las mujeres de la Edad Media: actividades políticas, socioeconómicas y culturales*. Saragossa: Institución "Fernando el Católico", 2014. Online: https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/34/06/_ebook.pdf.

Graña Cid, María del Mar (ed.): *Las sabias mujeres: educación, saber y autoría (siglos III-XVIII)*. Madrid: Asociación Cultural Al-Mudayna, 1994.

Muñoz Fernández, Ángela i Cristina Segura Graíño (ed.): *El trabajo de las mujeres en la Edad Media Hispana*. Madrid: Almudayna, 1988.

Pelaz Flores, Diana: *Poder y representación de la reina en la Corona de Castilla (1418-1496)*. Valladolid: Junta de Castilla y León, 2017.

Saranyana, Josep Ignasi: *La discusión medieval sobre la condición femenina (siglos VIII al XIII)*. Salamanca: Publicaciones de la Universidad Pontificia de Salamanca, 1997.

Segura Graíño, Cristina: *Las mujeres en las ciudades medievales: Actas de las III Jornadas de Investigación interdisciplinaria sobre la mujer*. Madrid: Universidad Autónoma de Madrid, 1988.

Solórzano Telechea, Jesús Ángel et alii (coord.): *Ser mujer en la ciudad medieval europea*. Logroño: Instituto de Estudios Riojanos, 2013.

Vinyoles Vidal, Teresa: *Història de les dones a la Catalunya medieval*. Barcelona: Eumo-Pagès Editors, 2005.

Woodacre, Elena: *Mediterranean Queenship; Negotiating the Role of the Queen in the Medieval and Early Modern Era*. Palgrave Macmillan, 2013.

Bibliografia complementària

Aguado, Ana María i Gloria Niefra Cristóbal (coord.): *Textos para la historia de las mujeres en España*. Madrid: Cátedra, 1994.

Amt, Emilie: *Women's lives in Medieval Europe: a sourcebook*, 2010.

Bolufer Peruga, Mónica: *Mujeres y hombres en la Historia. Una propuesta historiográfica y docente*. Madrid: Comares, 2018.

Cardini, Franco: *Magia, brujería y superstición en el occidente medieval*. Barcelona: Península, 1982.

Colesanti, Gemma, Blanca Garí de Aguilera i Núria Jornet i Benito (coord.): *Clarisas y dominicas: modelos de implantación, filiación, promoción y devoción en la Península Ibérica, Cerdeña, Nápoles y Sicilia*. Florència: Firenze University Press, 2017.

Del Val Valdivieso, María Isabel i Cristina Segura Graíño: *La participación de las mujeres en lo político: mediación, representación y toma de decisiones*. Madrid: Asociación Cultural Almudayna, 2011.

Domingo, Dolors: *A la recerca d'Aurembiaix d'Urgell*. Lleida: Universitat de Lleida, 2007.

Dronke, Peter: *Las escritoras de la Edad Media*. Barcelona: Crítica, 1994.

García Herrero, María del Carmen: *Las mujeres de Zaragoza en el siglo XV*. Saragossa: Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2 vol., 2006.

Garí de Aguilera, Blanca i Victoria Cirlot Valenzuela: *La mirada interior: escritoras místicas y visionarias en la Edad Media*. Madrid: Ediciones Siruela, 2008.

Gies, Frances i Joseph Gies: *Women in the Middle Ages: the lives of real women in a vibrant age of transition*. Nova York: Barnes and Nobles Books, 1978.

Hartnell, Jack: *Medieval Bodies. Life, Death and Art in the Middle Ages*. Profile Books, 2018.

Lafuente Gómez, Mario i Ángela Muñoz Fernández (coord.): *Campesinas, burguesas y señoras en la Baja Edad Media*. Saragossa: Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2024.

Mercuri, Chiari: *La revolución del amor cortés. María de Francia y el nacimiento del feminismo medieval*. Altamarea: 2026.

Moral de Calatrava, Paloma: *La mujer imaginada. La construcción cultural del cuerpo en la Edad Media*. Murcia: Nausicaä, 2008.

Pallarés Méndez, María del Carmen: *Historia das mulleres en Galicia. Idade Media*. Santiago de Compostela, 2011.

Pelaz Flores, Diana: *La casa de la reina en la Corona de Castilla (1418-1496)*. Valladolid: Universidad de Valladolid, 2017.

Pelaz Flores, Diana: *Reinas consortes: las reinas de Castilla entre los siglos XIV-XV*. Madrid: Sílex, 2017.

Rivera Garretas, María Milagros: *Textos y espacios de mujeres (Europa siglos IV-XV)*. Barcelona: Icaria, 1990.

Roca, Maria Carme: *Abadesses i priores a la Catalunya medieval*. Barcelona: Base, 2014.

Rodríguez Casillas, Carlos J. (ed.): *Mujer y guerra en la Edad Media: liderazgo militar femenino en la Península Ibérica y el ámbito mediterráneo*. Cáceres: Universidad de Extremadura, 2023.

Sardina, Patrizia (ed.): *Dissentire, lottare, trasgredire: "donne contro" nell' Europa Medievale*. Officina di Studi Medievali, 2026.

Segura Graíño, Cristina (ed.): *La voz del silencio I. Fuentes directas para la historia de las mujeres (siglos VIII-XVIII)*. Asociación Cultural Al-Mudayna, 1992.

Segura Graíño, Cristina (ed.): *La voz del silencio II. Historia de las mujeres: compromiso y método*. Asociación Cultural Al-Mudayna, 1993.

Varela Rodríguez, Maria Elisa (ed.): *Duoda, mare, escriptora, teòloga i comtessa del segle IX: el manual pel seu fill*. Biblioteca Virtual de Investigación Duoda, 2013.

<https://www.ub.edu/duoda/bvid/text.php?doc=Duoda:text:2013.07.0001>.

Com citar i elaborar la bibliografia:

<https://www.uab.cat/web/estudia-i-investiga/com-citar-i-elaborar-la-bibliografia-1345708785665.html>

Programari

-

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.

A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt